

Porovnanie prezenčnej a dištančnej výučby konzekutívneho tlmočenia

Miroslava Melicherčíková

Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica
miroslava.melichercikova@umb.sk

Kľúčové slová: prezenčná výučba, dištančná výučba, porovnanie, konzekutívne tlmočenie, formálne nedostatky, sebahodnotenie

Key words: traditional training, distance training, comparison, consecutive interpreting, formal deficiencies, self-evaluation

Úvod

Pandémia koronavírusu (COVID-19), ktorá na Slovensku prepukla v marci 2020, znamenala (okrem iného) zmenu spôsobu výučby tlmočenia. Výučba z fakultného prostredia tlmočnických kabín sa presunula najmä do domáceho prostredia. Inými slovami, prezenčnú formu nahradila forma dištančná, ktorá sa postupne pretransformovala do prevažne online formy výučby.

V odbornej literatúre nájdeme viaceré príspevky a štúdie, ktoré skúmajú rôzne aspekty dištančnej výučby tlmočenia. Blasco Mayor – Ivars už v roku 2004 (štúdia bola publikovaná v roku 2007) prezentovali *e-learning* v tlmočení ako akési rozšírenie klasickej výučby tlmočenia v triede. Za najvhodnejšiu formu výučby tlmočenia považovali tzv. *blended learning*, teda prepojenie prezenčnej a dištančnej výučby. Na význam informačných a komunikačných technológií poukazuje i Mullender (2010), pričom konkretizuje aj niektoré online zdroje vo výučbe tlmočenia. Program virtuálnej výučby tlmočenia pre špecifický sektor, konkrétne, tlmočenie pre imigrantov v zdravotníctve, predstavili González – Gany (2010). Uvedený program pozostáva zo synchronného a asynchronného modelu výučby. Synchronnú zložku predstavujú napríklad čety, ktorých úlohou je simulovať atmosféru klasickej triedy, teda umožniť bezprostrednú komunikáciu medzi učiteľom a študentom. Asynchronnú zložku predstavuje virtuálne laboratórium, ktoré poskytuje priestor na precvičovanie potrebných zručností individuálne podľa potrieb a možností študenta. O priblíženie sa tradičnej výučbe tlmočenia sa v experimente so „synchronnou kybernetickou triedou“ pokúsili Ko a Chen (2011). Autori kriticky vnímali dominantné samoštúdium v rámci dištančnej výučby tlmočenia a absenciu synchronného vizuálneho a verbálneho kontaktu medzi učiteľom a študentmi. Aj napriek určitým technickým a technologickým nedostatkom sa im prostredníctvom experimentu virtuálnej triedy podarilo zachovať verbálnu a vizuálnu interakciu, ktorá je nevyhnutnou zložkou výučby tlmočenia. Pilotný kurz online výučby tlmočenia na diaľku (*remote interpreting*) predstavuje vo svojej štúdii Skaaden (2016). Podobne ako pri ostatných štúdiách, aj napriek určitým obmedzeniam, dáta potvrdili, že študenti absolvovaním tohto kurzu nadobudli vedomosti a stratégie potrebné na zvládnutie tlmočenia na diaľku.

Z uvedeného stručného prehľadu vyplýva uvedomenie si potreby, ako aj realizácia dištančnej výučby tlmočenia ešte pred pandémiou, najprv poskytnutím študijných materiálov, neskôr predovšetkým online formou. To, či efektívnosť prezenčnej a dištančnej formy výučby môžeme považovať za porovnateľnú, sa pokúsil overiť Ko (2015). Vo svojej štúdii porovnával tlmočnické zručnosti dvoch skupín, kontrolná skupina absolvovala tlmočnický tréning v trvaní 13 týždňov prezenčnou formou a experimentálna skupina podstúpila rovnakú prípravu dištančnou formou. Výsledky výskumu ukázali, že tlmočnické zručnosti obidvoch skupín boli

porovnateľné, to znamená, že dištančná forma môže konkurovať prezenčnej forme. Ako sme už naznačili, vyššie prezentované zistenia sa týkali časového obdobia pred pandémiou. Na nútený prechod na dištančnú výučbu tlmočenia v súčasnosti reagujú aj príspevky slovenských a českých autorov (napríklad Čenková, 2020; Lauková, 2020; Stahl, 2020). Predpokladáme, že viaceré inštitúcie zabezpečujúce prípravu budúcich prekladateľov a tlmočníkov, tak domáce, ako aj zahraničné, momentálne zbierajú dáta, aby bližšie opísali a vyhodnotili realizovanú dištančnú výučbu. Medzi takéto práce sa pokúša začleniť aj predložená štúdia, ktorá porovnáva vybrané aspekty konzekutívneho tlmočnického výkonu študentov v prezenčnej a dištančnej (online) forme.¹

Výskumný súbor

Kontrolná skupina (prezenčná forma) pozostávala zo študentov, ktorí sa v zimnom semestri akademického roka 2019/2020 zapísali na povinne voliteľný predmet *konzekutívne tlmočenie v praxi*. Celkový počet zapísaných študentov bol 12. Z tohto počtu dvaja študenti počas zimného semestra absolvovali študentskú mobilitu v zahraničí, jedna študentka mala iný materinský jazyk ako slovenčina, takže do výskumu sme nakoniec zaradili deväť subjektov, sedem mužov a dve ženy, vekové rozpätie 22 až 28 rokov, priemerný vek bol 23,6 rokov. Šlo o študentov 1. ročníka magisterského štúdia prekladateľstva a tlmočníctva (PaT – teraz filológia) z nasledujúcich jazykových kombinácií: anglický jazyk a kultúra – francúzsky jazyk a kultúra (2), anglický jazyk a kultúra – ruský jazyk a kultúra (2), anglický jazyk a kultúra – španielsky jazyk a kultúra (3), prekladateľstvo a tlmočníctvo a história (1), prekladateľstvo a tlmočníctvo a filozofia (1).

Experimentálna skupina (online forma) pozostávala zo študentov, ktorí sa v zimnom semestri akademického roka 2020/2021 zapísali na rovnaký, povinne voliteľný, predmet *konzekutívne tlmočenie v praxi*. Celkový počet zapísaných študentov bol 14. Z tohto počtu sa traja študenti nezúčastnili všetkých troch kôl nahrávania, u dvoch študentov pre technické problémy neboli úplne prvé dve nahrávky, teda týchto študentov sme do výskumu nezaradili. Z výskumu sme vyradili aj študenta 2. ročníka magisterského štúdia, ktorý v porovnaní s ostatnými študentmi absolvoval navyše dva tlmočnicke predmety, čo by mohlo skresliť dosiahnuté výsledky. To znamená, že do výskumu sme zaradili osem subjektov, štyroch mužov a štyri ženy, vekové rozpätie 21 až 24 rokov, priemerný vek bol 22,6 rokov. Šlo o študentov 1. ročníka magisterského štúdia prekladateľstva a tlmočníctva (filológia) z nasledujúcich jazykových kombinácií: anglický jazyk a kultúra – nemecký jazyk a kultúra (1), anglický jazyk a kultúra – ruský jazyk a kultúra (1), anglický jazyk a kultúra – španielsky jazyk a kultúra (4), študentov prekladateľstva a tlmočníctva a histórie (1), prekladateľstva a tlmočníctva a filozofie (1).

Materiály

Prvým výskumným nástrojom, ktorý sme použili, bol online dotazník. Prostredníctvom tohto nástroja sme zisťovali vybrané informácie o respondentoch, konkrétne, základné demografické údaje ako vek a pohlavie, či informácie o študijnom programe. Zaujímalo nás, ako dlho sa respondenti učia anglický jazyk, či absolvovali pobyt v zahraničí, s konkretizovaním krajiny a dĺžky pobytu. Skúmali sme aj translačné preferencie (prekladanie verzus tlmočenie) a potenciálnu profesijnú orientáciu. V otázkach sme sa pýtali i na pociťovanie stresu pri tlmočení a jeho vplyv na tlmočnický výkon.

Ďalší výskumný nástroj, s ktorým sme pracovali, predstavovali tlmočnicke denníky. Za vhodný didaktický nástroj vo výučbe tlmočenia ho považujú napríklad Moser-Mercer (1996),

¹ Vyhodnotenie vybraných aspektov konzekutívneho tlmočenia v prezenčnej forme predstavuje štúdia Melicherčíkovej (2020).

Setton – Dawrant (2016) či Mraček – Mračková Vavroušová (2021). Tlmočnícky denník poskytol priestor na vyjadrenie názorov na absolvované cvičenia a aktivity, na uvedenie dojmov po ich praktizovaní, konkretizovanie vnímaných prínosov alebo nedostatkov. Zaujímali nás tiež akékoľvek ďalšie postrehy či komentáre k seminárom. Študenti vyplňali tlmočnícky denník po každom seminári, pričom pri prezenčnej forme odovzdali kompletný tlmočnícky denník zo všetkých absolvovaných seminárov po skončení výučby na konci zimného semestra. Pri dištančnej výučbe sme odovzdávanie tlmočníckych denníkov upravili na týždenný interval, po každom absolvovanom seminári, keďže sme to považovali za efektívnejšie s cieľom zohľadniť aktuálne podnety zo strany študentov.

Na skúmanie konzekutívnych tlmočníckych výkonov študentov boli špeciálne nahrané tri nahrávky (americký prízvuk) zodpovedajúce magisterskému stupňu štúdia (Djovčoš – Šveda, 2018). V rámci ich prípravy sme sa snažili zabezpečiť neutrálny charakter (Čeňková, 1988; Pöchhacker, 2004) a porovnateľnosť viacerých vstupných premenných, ako sú trvanie (približne 6,5 minúty), rýchlosť (približne 120 slov za minútu, zároveň menej ako 300 slabík za minútu), prevaha jednoslabičných slov, lexikálna nasýtenosť (menej ako 56 %²). Diagnostiku všetkých troch prejavov obsahuje tabuľka 1.

Prejav	Trvanie v minútach	Slová	Slabiky	Rýchlosť slov/min	Rýchlosť slab/min	Jednoslabičné slová	Viacslabičné slová	Lexikálna nasýtenosť
Číslo 1 <i>Dreams</i>	6:38	804	1245	121,20	187,68	486 (60,44 %)	99 (12,31 %)	49,94 %
Číslo 2 <i>Animals</i>	6:34	799	1274	121,68	194,01	445 (55,69 %)	85 (10,64 %)	53,52 %
Číslo 3 <i>Graffiti</i>	6:38	822	1335	123,92	201,26	464 (56,48 %)	121 (14,72 %)	59,68 %

Tabuľka 1 Diagnostika prejavov určených na konzekutívne tlmočenie

Vidíme, že vstupné premenné tretej nahrávky vykazujú mierne vyššie hodnoty ako pri prvých dvoch nahrávkach, aj napriek snahe o zaistenie ich neutrálnosti a porovnateľnosti.

Ďalšie výskumné materiály nám poskytli transkripty a hodnotiace formuláre tlmočníckych výkonov. Zámerom transkriptov, presných doslovných prepisov tlmočenia, bolo získať prehľad o skúmaných formálnych a obsahových kritériách. Dané kategórie boli stručne vysvetlené a doplnené príkladom. Na vyznačenie každého kritéria bola kvôli prehľadnosti vyčlenená osobitná farba a skratka. Sumárne počty jednotlivých kritérií študenti uvádzali v hodnotiacom formulári. Vychádzali sme z návrhu hodnotiaceho formulára na tlmočnicku sebareflexiu od Machovej (2016), ktorý sme si upravili podľa vlastných potrieb. Okrem zmapovania formálnych kritérií (tzv. false starts – nesprávne začaté vety, hezitачné zvuky, predlžovanie hlások, nedokončené vety, opravy, repetície, redundantné zvuky, ako napríklad kašeľ, smiech, nadávky a podobne) a obsahových kritérií (vynechania, nefunkčné doplnenia a negatívne posuny) poskytol formulár aj priestor na sebareflexiu, konkrétne, posúdenie istoty v hlase (1 až 4 body, vyššie skóre označovalo vyššiu istotu) a vyjadrenie celkovej spokojnosti s vlastným tlmočením (1 až 5 bodov, horná hranica zodpovedala maximálnej spokojnosti). Predložená štúdia sa zameriava len na vyhodnotenie formálnych kritérií a sebareflexie, nespracúva dáta týkajúce sa obsahových kritérií.

² *Analyze My Writing*. [Cit. 2021-10-1.] Dostupné na internete: <https://www.analyzemywriting.com/lexical_density.html>

Postup

Realizovaný výskum prebiehal v rámci projektu KEGA 026UMB-4/2019: *Exaktná učebnica tlmočenia*³. Prvé dáta sme získali počas zimného semestra 2019/2020, druhé počas zimného semestra 2020/2021. V oboch prípadoch sa nahrávanie uskutočnilo na predmete *konzekutívne tlmočenie v praxi*, s rovnakým vyučujúcim a rovnakou osnovou. Rozdiel spočíval v tom, že počas zimného semestra akademického roka 2019/2020 absolvovali študenti tlmočnicke semináre prezenčne, počas nasledujúceho zimného semestra akademického roka 2020/2021 dištančne (v čase stanovenom v oficiálnom rozvrhu formou videohovorov cez platformu MS Teams), hoci prvé dva semináre vrátane prvého kola nahrávania sa ešte konali prezenčne za prísnych epidemiologických opatrení (študenti tlmočili s rúškami). Na úvodnom seminári sme obidve skupiny oboznámili s realizovaným výskumom a postupom. Poskytli sme im názov nahrávky a niekoľko termínov, pričom sme im umožnili, aby si v priebehu pár minút vyhľadali neznáme spojenia. Následne si vypočuli nahrávku, robili si notáciu a počas pretlmočenia (z angličtiny do slovenčiny) sme ich výkony nahrali. Notácie nám študenti po nahrávaní odovzdali. Ďalej sme ich požiadali, aby svoje tlmočenia prepísali a vyhodnotili podľa vypracovaného formulára a zaslali nám ich mailom spolu s nahrávkami. Na splnenie úlohy sme im poskytli časový interval jeden mesiac. Rovnako sme postupovali aj pri druhom (stred semestra) a treťom nahrávaní (koniec semestra) s tým rozdielom, že počas dištančnej výučby sa študenti museli nahrávať sami na svoje mobilné telefóny a mailom nám posielali fotografie alebo skeny svojich notácií. Zámerom prvého nahrávania bolo určiť počiatočnú úroveň konzekutívnych tlmočnických zručností. Ďalšie dve nahrávania mali pomôcť stanoviť, či aplikované cvičenia a aktivity prispievajú k zlepšovaniu tlmočnických výkonov. Medzi prvým a druhým nahrávaním absolvovali študenti pamäťové cvičenia, cvičenia zamerané na parafrázovanie, spájacie výrazy, vyjadrenie hlavnej myšlienky v jednej vete, minizhrnutia, oboznámili sme ich s hlavnými princípmi notácie. Medzi druhým a tretím nahrávaním šlo o zdokonaľovanie tlmočnickeho zápisu a pamäťových schopností. V rámci online výučby sme sa navyše pravidelne venovali artikulačným cvičeniam a rôznym jazykolamom. Potrebu rečnickej prípravy tlmočníkov zdôrazňujú i Vertanová – Štubňa – Andoková et al. (2020).

Po skončení jednotlivých semestrov (ZS 2019/2020 a ZS 2020/2021) sme si všetky vyselektované nahrávky (27 + 24) vypočuli a porovnali ich s transkriptmi. V prípade potreby sme v prepisoch opravili nesprávne identifikované formálne nedostatky alebo sme doplnili chýbajúce kritériá, na základe opráv sme následne aktualizovali hodnotiace formuláre.

Výsledky

Charakteristika kontrolnej a experimentálnej skupiny

Ako sme už uviedli v úvodnej časti pri rozdelení výskumnej vzorky, kontrolná skupina pozostávala z deviatich a experimentálna skupina z ôsmich študentov. Z výsledkov dotazníka (ZS 2019/2020) vyplynulo, že siedmi študenti kontrolnej skupiny sa učili anglický jazyk 10 až 15 rokov, jeden študent sa ho učil 5 až 10 rokov a jeden študent od prvého ročníka ZŠ, približne 20 rokov. Pobyt v zahraničí absolvovali piati študenti, z toho traja v anglofónnych krajinách – Anglicko (3 mesiace), Írsko (7 mesiacov), Kanada (1 mesiac) – jeden vo Francúzsku (4 mesiace) a jeden v Španielsku (5 mesiacov). V dotazníku sme nešpecifikovali, o aký typ pobytu šlo, nevieme teda spresniť, ktorý pobyt bol turistický, študijný alebo pracovný. Počas bakalárskeho stupňa štúdia absolvovali siedmi študenti povinný predmet *metodika tlmočenia*, okrem toho jeden študent absolvoval povinne voliteľný predmet *tlmočnický seminár* a jeden študent absolvoval výberový predmet *tlmočnicke cvičenia*. Dvaja študenti sa zapísali na štúdium skôr, ich odporúčaný plán pozostával z iných tlmočnických predmetov, konkrétne šlo

³ Metodiku projektu podrobne opisuje Djovčoš (2020) vo svojej štúdií.

o povinné predmety *základy tlmočenie AJ 1* a *základy tlmočenia AJ 2*. Vidíme, že len dvaja študenti (22,2 %) kontrolnej skupiny si okrem povinných predmetov zvolili aj nepovinné tlmočnicky orientované predmety, čo naznačuje, že ich potenciálna tlmočnicka motivácia počas bakalárskeho štúdia bola pomerne nízka. Translačné preferencie kontrolnej skupiny na začiatku magisterského štúdia ukázali, že viac ako polovica (55,6 %) inklinuje rovnakou mierou k tlmočeniu a prekladaniu. K tlmočeniu inklinovali dvaja študenti (22,2 %), k prekladaniu jeden študent (11,1 %) a ani k jednému neinklinoval jeden študent (11,1 %). Pri diferencovaní konzekutívneho a simultánneho tlmočenia uviedli piati študenti (55,6 %) rovnakú inklináciu k obidvom technikách, traja študenti (33,3 %) uprednostnili konzekutívne tlmočenie. Uvedené preferencie vnímame pozitívne vzhľadom na potenciálnu tlmočnicku profiláciu študentov, ako aj realizovaný výskum. Z opýtaných deviatich študentov len jeden (11,1 %) uviedol, že stres pociťuje čiastočne a závisí to od náročnosti tlmočenej nahrávky. Až ôsmi študenti pociťovali stres pri tlmočení (88,9 %), pričom podľa štyroch študentov (44,5 %) ich motivoval k lepšiemu výkonu, podľa odpovedí troch študentov (33,3 %) zhoršoval ich výkon, jeden študent (11,1 %) nevedel konkretizovať vplyv stresu. Podľa zvolených profesijných ambícií z dotazníka vyplynulo, že šiesti respondenti (66,7 %) by po ukončení štúdia chceli pracovať zároveň ako prekladatelia a tlmočníci, z nich jeden by chcel toto povolanie kombinovať aj s profesiou historika. Dvaja opýtaní (22,2 %) by chceli pracovať ako prekladatelia, z toho jeden by túto profesiu skĺbil s povolaním učiteľa. Jeden opýtaný (11,1 %) sa nevedel vyjadriť k otázke budúcej profesie.

Z výsledkov dotazníka (ZS 2020/2021) vyplynulo, že šiesti študenti experimentálnej skupiny sa učili anglický jazyk 10 až 15 rokov, jeden študent sa učil 16 rokov a jeden študent 17 rokov. Okrem jedného študenta absolvovali všetci pobyt v zahraničí, z nich traja uviedli anglofónne krajiny – Anglicko (3 mesiace), USA (1 mesiac a 2-krát 4 mesiace) – ostatní uviedli ďalšie krajiny ako Chorvátsko (2 týždne), Litva (10 dní), Španielsko (2,5 mesiaca), Švajčiarsko (4 mesiace) a Čína (1 rok). Počas bakalárskeho stupňa štúdia absolvovali všetci študenti povinný predmet *metodika tlmočenia*, piati študenti navyše absolvovali buď povinne voliteľný predmet *tlmočnicky seminár*, alebo výberový predmet *tlmočnické cvičenia*, poprípade oboje. Na základe týchto predmetov môžeme teda predpokladať, že u 62,5 % študentov bola prítomná „tlmočnicka“ motivácia už počas bakalárskeho štúdia. Čo sa translačných preferencií týka, traja (37,5 %) inklinujú rovnakou mierou k tlmočeniu a prekladaniu, jeden preferuje tlmočenie (12,5 %) a štyria uprednostňujú preklad (50 %). Pri konkretizovaní uprednostňovanej tlmočnickej techniky uviedli traja študenti konzekutívne tlmočenie (37,5 %), jeden študent obidve techniky (12,5 %) a štyria študenti inklinujú viac k simultánnemu tlmočeniu (50 %). Z opýtaných len dvaja uviedli, že pociťujú stres pri tlmočení (25 %), ktorý zároveň zhoršuje ich výkon. Dvaja uviedli, že stres (už) nepociťujú (25 %). Rovnako dvaja študenti (25 %) uviedli, že stres pociťujú občas, pričom jedného z nich motivuje k lepšiemu tlmočnickemu výkonu a ten druhý uviedol, že nevie, ako stres ovplyvňuje jeho tlmočnicky výkon. U dvoch študentov (25 %) podľa odpovedí závisí stres buď od tlmočenej témy, alebo od prostredia, pričom jedného z týchto dvoch respondentov motivuje k lepšiemu výkonu a u druhého, naopak, zhoršuje výkon. Hoci naše dáta pochádzajú z veľmi malej vzorky, vidíme, že vnímanie stresu zo strany študentov je rôznorodé a variabilné sú aj ich názory na jeho vplyv na tlmočnicky výkon. Polovica študentov má po ukončení štúdia ambíciu pracovať ako prekladateľ a tlmočník (50 %), traja ako prekladatelia a učiteľia zároveň (37,5 %) a jeden ako prekladateľ pre inštitúcie (12,5 %).

Prvé nahrávanie

V rámci vyhodnotenia prvého kola nahrávania sa zameriame na zmapovanie počiatočného výskytu skúmaných aspektov medzi kontrolnou a experimentálnou skupinou a na ich vzájomné porovnanie. Trvanie pretlmočení, výskyt vybraných formálnych nedostatkov

a sebahodnotenia z prvého kola nahrávania uvádzame v tabuľke 2 (kontrolná skupina) a tabuľke 3 (experimentálna skupina).

Nahrávka 1 – <i>Dreams</i> (6:38)											
Študent	Dĺžka	FS	NV	REP	RZ	P	O	HZ	HZ/min	IST	SPOK
Š1	6:24	1	2	1	4	6	3	31	4,84	3	3
Š2	7:24	0	0	1	5	7	7	103	13,92	3	3
Š3	6:56	0	1	1	12	4	18	90	12,98	2	3
Š4	4:39	0	0	0	1	2	4	10	2,15	3	5
Š5	4:39	1	0	7	0	17	20	0	0,00	2	1
Š6	6:26	2	0	0	0	6	7	0	0,00	4	3
Š7	5:32	2	0	1	1	0	6	1	0,18	3	3
Š8	2:19	0	0	0	7	0	2	12	5,17	1	1
Š9	5:27	0	0	3	0	1	11	43	7,89	4	4
Priemer	5:32	0,67	0,33	1,56	3,33	4,78	8,67	32,22	5,24	2,8	2,9
Spolu		6	3	14	30	43	78	290			

Tabuľka 2 Formálne nedostatky a sebahodnotenie v nahrávke 1 (kontrolná skupina)

Nahrávka 1 – <i>Dreams</i> (6:38)											
Študent	Dĺžka	FS	NV	REP	RZ	P	O	HZ	HZ/min	IST	SPOK
Š1	6:42	3	0	1	0	9	10	18	2,69	3	3
Š2	5:09	0	0	4	0	13	4	13	2,52	3	2,5
Š3	5:38	0	1	2	0	2	14	1	0,18	1	1
Š4	3:43	0	0	0	0	3	4	5	1,34	3	3
Š5	3:39	0	0	1	4	1	7	7	1,92	3	4
Š6	5:44	3	0	1	1	2	7	13	2,27	1	2
Š7	5:28	2	0	2	5	10	3	14	2,56	3	3
Š8	5:26	4	0	4	0	1	13	1	0,18	3	2
Priemer	5:11	1,5	0,13	1,88	1,25	5,13	7,75	9,00	1,71	2,5	2,6
Spolu		12	1	15	10	41	62	72			

Tabuľka 3 Formálne nedostatky a sebahodnotenie v nahrávke 1 (experimentálna skupina)

Legenda FS – false start, NV – nedokončené vety, REP – repetície, RZ – redundantné zvuky, P – predĺžovanie hlások, O – opravy, HZ – hezitáčne zvuky, HZ/min – počet hezitácií za minútu, IST – istota v hlase, SPOK – celková spokojnosť

Najprv sa zameriame na dĺžku tlmočení po prvom nahrávaní, teda na začiatku semestra. Podľa Herberta (1952, s. 67, cit. podľa Pöchhacker, 2004, s. 134) má konzekutívne pretlmočenie predstavovať 75 % z trvania originálu. V oboch skupinách bolo priemerné trvanie pretlmočenia kratšie než originál, čo pri prenesení hlavných informácií (tento aspekt nevyhodnocujeme v predloženej štúdií) vnímame ako žiaduce, hoci v kontrolnej skupine to boli dvaja študenti a v experimentálnej jeden, ktorých pretlmočenie bolo dlhšie než originál.

Ďalej porovnáme objektívne zhodnotenie formálnych nedostatkov medzi kontrolnou a experimentálnou skupinou. Kontrolná skupina dosahovala v priemere nižšie hodnoty pri tzv. nesprávnych začiatkoch viet (FS), repetíciách a pri predĺžovaní hlások. To znamená, že tieto tri nedostatky sa v ich prejavochoch vyskytovali menej často ako v experimentálnej skupine, študenti dokázali správne formulovať vety, vyhýbali sa opakovaniu slov a predĺžovaniu hlások. Naopak, výrazne horšie priemerné hodnoty vykazovali pri nedokončených vetách, redundantných a hezitáčnych zvukoch, vrátane ich výskytu za minútu. Experimentálna skupina na začiatku semestra vykazovala priemerné nižšie hodnoty v týchto troch kritériách a tiež sa menej často opravovala. V ich prejavochoch sa teda vyskytovalo menej uvedených nedostatkov ako v kontrolnej skupine.

Ak sa pozrieme na sebahodnotenie, vidíme, že kontrolná skupina vykazovala v priemere vyššie hodnoty istoty v hlase (2,8 vs. 2,5), ako aj celkovej spokojnosti s tlmočnickým výkonom (2,9 vs. 2,6).

Druhé nahrávanie

V rámci vyhodnotenia druhého kola nahrávania sa zameriame na porovnanie skúmaných aspektov medzi kontrolnou a experimentálnou skupinou. Trvanie pretlmočení, výskyt formálnych nedostatkov a sebahodnotenia z druhého kola nahrávania uvádzame v tabuľke 4 (kontrolná skupina) a tabuľke 5 (experimentálna skupina).

Nahrávka 2 – <i>Animals</i> (6:34)											
Študent	Dĺžka	FS	NV	REP	RZ	P	O	HZ	HZ/min	IST	SPOK
Š1	6:32	0	0	4	1	17	9	1	0,15	3	2
Š2	6:06	0	0	0	5	4	5	14	2,30	4	3
Š3	6:07	0	0	1	6	0	12	21	3,43	3	4
Š4	5:27	0	0	0	1	6	9	25	4,59	3	4
Š5	6:03	1	1	20	2	23	19	4	0,66	3	4
Š6	6:24	1	2	1	2	0	11	0	0,00	3	2
Š7	5:37	1	0	4	0	8	8	11	1,96	3	3
Š8	5:35	0	0	0	0	1	7	8	1,43	3	3
Š9	5:04	0	0	2	1	0	13	14	2,76	5	5
Priemer	5:53	0,33	0,33	3,56	2,00	6,56	10,33	10,89	1,92	3,33	3,33
Spolu		3	3	32	18	59	93	98			

Tabuľka 4 Formálne nedostatky a sebahodnotenie v nahrávke 2 (kontrolná skupina)

Nahrávka 2 – <i>Animals</i> (6:34)											
Študent	Dĺžka	FS	NV	REP	RZ	P	O	HZ	HZ/min	IST	SPOK
Š1	6:32	0	0	1	6	11	9	7	1,07	3	4
Š2	4:36	1	0	0	1	4	10	19	4,13	2	3
Š3	5:52	0	0	0	0	2	8	1	0,17	3	3
Š4	5:16	1	0	1	0	14	4	14	2,66	3	3,5
Š5	5:15	0	0	0	6	5	7	8	1,52	3	3
Š6	5:04	0	0	0	1	0	5	12	2,37	3	3
Š7	5:06	1	0	1	2	29	1	14	2,75	3	2
Š8	5:12	1	0	2	0	12	11	2	0,38	3	3
Priemer	5:22	0,5	0	0,63	2,00	9,63	6,88	9,63	1,88	2,9	3,1
Spolu		4	0	5	16	77	55	77			

Tabuľka 5 Formálne nedostatky a sebahodnotenie v nahrávke 2 (experimentálna skupina)

Legenda FS – false start, NV – nedokončené vety, REP – repetície, RZ – redundantné zvuky, P – predlžovanie hlások, O – opravy, HZ – hezitáčne zvuky, HZ/min – počet hezitácií za minútu, IST – istota v hlase, SPOK – celková spokojnosť

Aj v druhom kole nahrávania bolo priemerné trvanie pretlmočení kratšie ako originál, podobne ako v prvom kole nižšie priemerné hodnoty vykazovala experimentálna skupina. Tlmočenie žiadneho študenta kontrolnej ani experimentálnej skupiny netrvalo dlhšie ako originál, čo vnímame pozitívne. V prípade správne pretlmočeného obsahu by sme mohli poukázať na vhodné využívanie tlmočnických stratégií kompresie a kondenzácie.

V rámci skúmania vybraných formálnych nedostatkov dosahovali obidve skupiny rovnaké alebo porovnateľné priemerné hodnoty pri redundantných zvukoch a počte hezitáčnych zvukov za minútu. Študentom kontrolnej skupiny sa lepšie darilo redukovať nesprávne začaté konštrukcie a predlžovanie hlások. Z uvedeného je zrejmé, že študenti experimentálnej skupiny mali väčšie ťažkosti s tzv. false starts a predlžovaním hlások. Pozitívne u študentov experimentálnej skupiny môžeme hodnotiť nulový výskyt

nedokončených viet, v priemere menej repetícií, opráv a hezitačných zvukov ako u študentov kontrolnej skupiny.

Pri subjektívnom hodnotení študenti kontrolnej skupiny zostávajú tými, ktorí pociťujú väčšiu istotu v hlase (3,33 vs. 2,9) a celkovo vyššiu spokojnosť aj po druhom nahrávaní (3,33 vs. 3,1), hoci pri väčšine formálnych nedostatkov dosahovali vyššie priemerné hodnoty ako experimentálna skupina, teda vykazovali horšie výsledky.

Tretie nahrávanie

Podobne ako pri prvom a druhom kole nahrávania aj pri treťom pristúpime ku komparácii skúmaných aspektov medzi kontrolnou a experimentálnou skupinou. Trvanie pretlmočení, výskyt formálnych nedostatkov a sebahodnotenia z posledného kola nahrávania prezentujeme v tabuľke 6 (kontrolná skupina) a tabuľke 7 (experimentálna skupina).

Nahrávka 3 – Graffiti (6:38)											
Študent	Dĺžka	FS	NV	REP	RZ	P	O	HZ	HZ/min	IST	SPOK
Š1	8:06	0	0	1	2	27	15	15	1,85	3	3
Š2	8:26	1	0	1	0	15	8	44	5,22	3	3
Š3	6:59	2	0	0	1	1	8	20	2,86	3	3
Š4	4:53	0	0	0	1	9	9	46	9,42	2	3
Š5	6:17	5	1	16	1	31	18	2	0,32	2	3
Š6	8:06	0	0	2	0	1	12	0	0,00	3	2
Š7	6:37	1	0	4	0	8	4	11	1,66	4	4
Š8	6:14	0	0	2	0	4	4	23	3,69	3	2
Š9	5:15	2	0	2	0	2	4	23	4,38	4	4
Priemer	6:46	1,22	0,11	3,11	0,56	10,89	9,11	20,44	3,27	3	3
Spolu		11	1	28	5	98	82	184			

Tabuľka 6 Formálne nedostatky a sebahodnotenie v nahrávke 3 (kontrolná skupina)

Nahrávka 3 – Graffiti (6:38)											
Študent	Dĺžka	FS	NV	REP	RZ	P	O	HZ	HZ/min	IST	SPOK
Š1	8:17	0	1	5	0	17	11	7	0,85	2	3
Š2	4:56	0	0	1	0	6	2	4	0,81	4	4
Š3	5:46	0	0	0	0	2	3	1	0,17	3	4
Š4	5:55	0	0	0	0	5	1	1	0,17	3	4
Š5	6:10	0	0	1	11	5	11	8	1,3	3	3
Š6	7:19	0	0	1	1	3	9	12	1,65	2	2
Š7	6:21	0	0	0	11	31	9	28	4,41	2	2
Š8	6:34	2	1	5	0	5	10	4	0,61	3	4
Priemer	6:25	0,25	0,25	1,63	2,88	9,25	7,00	8,13	1,25	2,8	3,3
Spolu		2	2	13	23	74	56	65			

Tabuľka 7 Formálne nedostatky a sebahodnotenie v nahrávke 3 (experimentálna skupina)

Legenda FS – false start, NV – nedokončené vety, REP – repetície, RZ – redundantné zvuky, P – predĺžovanie hlások, O – opravy, HZ – hezitačné zvuky, HZ/min – počet hezitácií za minútu, IST – istota v hlase, SPOK – celková spokojnosť

Pri poslednom nahrávaní dosahovala priemerná dĺžka pretlmočení v kontrolnej skupine vyššiu hodnotu ako pôvodná nahrávka, čo nezodpovedá didaktickým odporúčaniam (Herbert, 1952, cit. podľa Pöhhacker, 2004). Pri experimentálnej skupine bola priemerná dĺžka pretlmočení nižšia ako pôvodná nahrávka, avšak v porovnaní s predchádzajúcimi dvoma kolami výrazne dlhšia (prvé kolo 5 : 11, druhé kolo 5 : 22, tretie kolo 6 : 25). U dvoch študentov presiahlo tlmočenie trvanie originálu.

Práve v treťom kole pozorujeme najvýraznejšie rozdiely medzi kontrolnou a experimentálnou skupinou vo vybraných formálnych nedostatkoch. Študenti experimentálnej

skupiny vykazovali v priemere menej nedostatkov pri nasledujúcich kritériách: tzv. false starts, repetície, predlžovania hlások, opravy a hezitačné zvuky vrátane ich počtu za minútu. Študenti kontrolnej skupiny dosiahli lepšie (nižšie) priemerné skóre len pri dvoch kritériách – pri nedokončených vetách a redundantných zvukoch. Pri subjektívnom hodnotení istoty v hlase boli presvedčivejší študenti kontrolnej skupiny (3 vs. 2,8). S celkovým tlmočnickým výkonom boli po prvýkrát spokojnejší, naopak, študenti experimentálnej skupiny (3,3 vs. 3).

Dosiahnutý pokrok

Po čiastkovom porovnaní skúmaných aspektov medzi kontrolnou a experimentálnou skupinou v rámci troch kôl nahrávania sa zameriame na komparáciu priemerných hodnôt medzi všetkými kolami, inými slovami, budeme skúmať, či v priebehu semestra došlo k očakávanému zlepšeniu tlmočnických výkonov v oboch skupinách. Súhrnné dáta obsahuje tabuľka 8.

Kritérium	Skupina	1. nahrávka	2. nahrávka	3. nahrávka
False start	Kontrolná	0,67	0,33	1,22
	Experimentálna	1,50	0,50	0,25
Nedokončené vety	Kontrolná	0,33	0,33	0,11
	Experimentálna	0,13	0,00	0,25
Repetície	Kontrolná	1,56	3,56	3,11
	Experimentálna	1,88	0,63	1,63
Redundantné zvuky	Kontrolná	3,33	2,00	0,56
	Experimentálna	1,25	2,00	2,88
Predlžovanie hlások	Kontrolná	4,78	6,56	10,89
	Experimentálna	5,13	9,63	9,25
Opravy	Kontrolná	8,67	10,33	9,11
	Experimentálna	7,75	6,88	7,00
Hezitačné zvuky	Kontrolná	32,22	10,89	20,44
	Experimentálna	9,00	9,63	8,13
Počet hezitácií za minútu	Kontrolná	5,24	1,92	3,27
	Experimentálna	1,71	1,88	1,25
Istota v hlase	Kontrolná	2,8	3,3	3,0
	Experimentálna	2,5	2,9	2,8
Celková spokojnosť	Kontrolná	2,9	3,3	3,0
	Experimentálna	2,6	3,1	3,3

Tabuľka 8 Priemerné hodnoty oboch skupín počas troch kôl nahrávania

U študentov kontrolnej skupiny klesol medzi prvým a druhým kolom nahrávania počet tzv. false starts, počet redundantných a hezitačných zvukov vrátane počtu hezitácií za minútu. Pri nedokončených vetách nedošlo k žiadnej zmene, ich priemerná hodnota zostala rovnaká. Naopak, v porovnaní so začiatkom semestra pozorujeme v druhom kole negatívny trend pri počte repetícií, predlžovaní hlások a opráv. Medzi druhým a tretím kolom sme zaznamenali zlepšenie pri nedokončených vetách, repetíciách, redundantných zvukoch a opravách. K zlepšeniu nedošlo pri tzv. false starts, pri predlžovaní hlások a pri hezitačných zvukoch. Kontinuálne zlepšenie medzi začiatkom a koncom semestra sme u kontrolnej skupiny zaregistrovali len pri dvoch kritériách, nedokončených vetách a redundantných zvukoch. Pri subjektívnom hodnotení sa medzi prvým a druhým kolom v kontrolnej skupine výrazne zvýšilo sebahodnotenie istoty v hlase, ako aj celkovej spokojnosti s vlastným tlmočnickým výkonom. Hodnotenie týchto subjektívnych kritérií bolo v treťom kole nižšie, zároveň však mierne vyššie ako v prvom, môžeme tu hovoriť o dosiahnutom pokroku.

U študentov experimentálnej skupiny je medzi prvým a druhým kolom príznačný pokles pri tzv. false starts, nedokončených vetách, repetíciách a opravách. Naopak, zhoršenie nastalo pri redundantných zvukoch, predlžovaní hlások a pri hezitačných zvukoch. Medzi druhým

a tretím kolom pozorujeme zlepšenie pri tzv. false starts, pri predlžovaní hlások a pri hezitačných zvukoch. Pri ostatných kritériách (nedokončené vety, repetície, redundantné zvuky a opravy) študenti nedosiahli zlepšenie medzi druhým a tretím kolom, hoci v porovnaní so začiatkom semestra vykazovali priemerné nižšie hodnoty pri dvoch kritériách (repetície a opravy). Kontinuálne zlepšenie medzi začiatkom a koncom semestra sme u experimentálnej skupiny zaregistrovali len pri kritériu tzv. false starts. Pri subjektívnom hodnotení sa medzi prvým a druhým kolom v experimentálnej skupine výrazne zvýšilo sebahodnotenie istoty v hlase, ako aj celkovej spokojnosti s vlastným tlmočnickým výkonom. Hodnotenie istoty v hlase bolo v treťom kole mierne nižšie ako v druhom kole, zároveň však vyššie ako v prvom kole. Pri celkovej spokojnosti s vlastným tlmočnickým výkonom sa skóre postupne zvyšovalo medzi začiatkom a koncom semestra, čo môžeme tiež považovať za dosiahnutý pokrok.

Diskusia

V predloženej štúdií sme sa pokúsili porovnať vybrané aspekty konzekutívnych tlmočnických výkonov študentov, ktorí absolvovali prezenčnú výučbu tlmočenia (kontrolná skupina) a dištančnú výučbu tlmočenia (experimentálna skupina). Skupiny neboli veľmi početné, 9 a 8 študentov, boli však porovnateľné z hľadiska veku, dĺžky osvojovania si angličtiny a študijných programov. Viac využitých možností spoznať cudziu kultúru sme zaznamenali u experimentálnej skupiny, hoci anglofónne krajiny tvorili len asi jednu tretinu zo všetkých navštívených krajín. Pri študijnom programe anglický jazyk a kultúra, na ktorý boli zapísaní všetci študenti, by bolo vhodné, aby reálna skúsenosť s anglofónnym prostredím bola vyššia. Zároveň sme si vedomí skutočnosti, že v rámci študijných pobytov sú anglofónne krajiny výrazne menej dostupné ako iné krajiny. Študenti experimentálnej skupiny si počas bakalárskeho štúdia zvolili o 30 % viac povinne voliteľných a výberových tlmočnických predmetov než študenti kontrolnej skupiny, čo môže naznačovať ich predchádzajúci vyšší záujem o tlmočenie. Z hľadiska prekladateľsko-tlmočnických preferencií sa v kontexte realizovaného výskumu javila ako vhodnejšia skôr kontrolná skupina, v ktorej až 77,8 % inklinovalo rovnako k prekladaniu a tlmočeniu alebo uprednostnilo tlmočenie pred prekladáním. Pri experimentálnej skupine sa táto charakteristika vzťahovala len na polovicu skupiny (50 %). Za pozitívum považujeme aj skutočnosť, že takmer všetci respondenti, 88,9 % kontrolnej skupiny a 100 % experimentálnej skupiny, chcú po ukončení štúdia pracovať v odbore (prekladateľstvo a tlmočníctvo), pričom 66,7 % študentov kontrolnej skupiny by sa v rámci budúceho povolania chcelo venovať aj tlmočeniu, v experimentálnej skupine je tento podiel 50 %.

Pri čiastkovom porovnávaní vybraných aspektov v rámci konzekutívneho tlmočenia sa medzi kontrolnou a experimentálnou skupinou vyskytovali určité rozdiely. Za predpokladu správneho pretlmočenia obsahu dokázala adekvátnejšie skomprimovať trvanie pretlmočenia experimentálna skupina vo všetkých troch kolách nahrávania. Vzájomný pomer jednotlivých formálnych nedostatkov sa medzi skupinami a medzi kolami nahrávania menil. Dosiahnuté zistenia sa nedajú paušálne generalizovať, keďže sme porovnávali výkony skupín ako celkov, pričom niekedy jeden alebo dvaja jednotlivci zhoršili priemer celej skupiny v jednom alebo viacerých kritériách (napr. študenti Š2 a Š3 v kontrolnej skupine v prvom kole nahrávania). Ak by sme sa chceli pokúsiť zistenia kvantifikovať, ukazuje sa, že v priemere menej formálnych nedostatkov vo viacerých kritériách sa vyskytovalo v experimentálnej skupine. Vo všetkých troch kolách dosahovali títo študenti lepšie výsledky (priemerné nižšie počty) pri opravách a hezitačných zvukoch vrátane počtu hezitácií za minútu. Trend postupného zlepšovania tlmočnických výkonov vo vybraných ukazovateľoch v oboch skupinách sa čiastočne zastavil pri poslednom, treťom, nahrávaní, čo môže byť spôsobené vyššou lexikálnou nasýtenosťou nahrávky a vyšším počtom viacslabičných slov. Je pravdepodobné, že ak by tretia

nahrávka nevykazovala tieto vyššie hodnoty, tak ako to bolo pri jej koncipovaní aj zamýšľané, bol by progres pri viacerých kritériách kontinuálny v oboch skupinách. Študenti kontrolnej skupiny sa takmer vo všetkých kolách javili ako istejší v hlase a spokojnejší s vlastným výkonom, čo môže súvisieť s prostredím triedy, v ktorom sa výskum realizoval. V domácom prostredí nie je vždy možné zabezpečiť optimálne podmienky na výučbu tlmočenia. Zároveň však v poslednom kole boli celkovo spokojnejší študenti experimentálnej skupiny, čo môže svedčiť o dosiahnutom pokroku v rámci online výučby.

Pre realizovaný výskum sú príznačné aj určité obmedzenia. Pôvodné vyššie počty zapísaných študentov v obidvoch výskumných skupinách sa zredukovali pre už uvedené skutočnosti (pobyt na mobilite, iný materinský jazyk, dlhšie štúdium, absencia či technické problémy pri nahrávaní). Dáta získané z väčších vzoriek by nám mohli poskytnúť relevantnejšie zistenia. Výskum zahŕňajúci presný prepis tlmočenia je časovo náročný tak pre študentov, ktorí pripravujú podkladové materiály, ako aj pre vyučujúcich, ktorí ich kontrolujú a opravujú. Aj napriek skutočnosti, že máme k dispozícii programy na automatický prepis hovorenej reči (v našom prípade tlmočenia), stále nie sú dostatočne vyvinuté, aby nám v maximálnej miere uľahčili realizáciu podobných výskumov. Pri výskume s kontrolnou skupinou (2019/2020) sme si všimli viaceré nedostatky v transkriptoch, ktoré sme následne museli opravovať. Pri výskume s experimentálnou skupinou (2020/2021) sme sa zamerali na podrobnejšie ozrejenie jednotlivých kategórií. Výskyt nedostatkov v prepisoch sa síce v porovnaní s predchádzajúcou etapou znížil, je však zaujímavé, že sa opäť opakovali rovnaké nepresnosti – študenti nevyznačili niektoré hezitácie alebo predĺženia hlások, niektorí si mylili opravy s tzv. false starts.

V zimnom semestri 2020/2021, keď sa realizoval výskum s experimentálnou skupinou, sme ešte nemali k dispozícii virtuálne tlmočnicke laboratórium. Napriek tomu sa domnievame, že použitá platforma MS Teams vzhľadom na danú situáciu dokázala poskytnúť postačujúcu náhradu prezenčnej výučby konzekutívneho tlmočenia (detailné vyhodnotenie názorov študentov poskytne pripravovaná štúdia autorky, ktorá by mala byť publikovaná v tomto roku). V súčasnosti už vo výučbe tlmočenia na FF UMB v Banskej Bystrici používame virtuálne tlmočnicke laboratórium⁴. Absolvovaním (časti) výučby vo virtuálnom priestore sa študenti oboznamujú s najnovšími technológiami vo výučbe tlmočenia a zároveň sa pripravujú na transformujúci sa trh.

Záver

Naším zámerom bolo porovnať efektívnosť výučby konzekutívneho tlmočenia pri prezenčnej a dištančnej forme. Za posledný rok sme si uvedomili, že dištančná výučba, najmä online forma, sa stane nevyhnutnou súčasťou fungovania našej spoločnosti. Je zrejmé, že virtuálne prostredie nedokáže plne nahradiť reálne prostredie so všetkými jeho špecifikami, dokáže síce sprostredkovať spojenie medzi ľuďmi, ale nedokáže plnohodnotne nahradiť „skutočný“ medziľudský kontakt. Napriek tomu sú to práve moderné technológie, ktoré nám pomáhajú riešiť vzniknuté problematické situácie a minimalizovať viaceré negatívne vplyvy.

Realizovaný výskum potvrdil, že **adekvátne nastavená online výučba tlmočenia dokáže zabezpečiť výstupy porovnateľné s prezenčnou výučbou**. K rovnakým zisteniam dospel aj Ko (2015), ktorého výskum sa však realizoval len prostredníctvom telefonického spojenia, teda bez vizuálneho kontaktu, ktorý považujeme za dôležitý vo výučbe (nielen) tlmočenia. Súhlasíme s autormi, ktorí sú zástancami hybridnej výučby tlmočenia a tvrdia, že v súčasnej dobe je nutné kombinovať prezenčnú a online výučbu, reagovať tak na meniace sa

⁴ Za jeho inicializáciu a realizáciu vďačíme v prvom rade kolegom Martinovi Djovčošovi (FF UMB) a Pavlovi Švedovi (FF UK).

podmienky na trhu a pripraviť študentov na realitu praxe. Domnievame sa, že podobné výskumy sú v súčasnosti nevyhnutné a môžu nám poskytnúť cenné zdroje nových poznatkov.

Literatúra:

- BLASCO MAYOR, M. J. – IVARS, A. J. (2007): E-Learning for interpreting. In: *Babel*, 53/4, s. 292–302.
- ČEŇKOVÁ, I. (1988): *Teoretické aspekty simultánneho tlumočení*. Praha: Univerzita Karlova.
- ČEŇKOVÁ, I. (2020): Co všechno koronavirus změnil ve výuce simultánneho tlumočení? (aneb první zkušenosti vyučujících a studentů magisterského oboru tlumočnictví Ústavu translologie FF UK z online/distančního simultánneho tlumočení simulovaných vícejazyčných mock-konferencí přes profesionální platformy: březen-květen 2020). In: *ToP/Tlumočení a překlad*. XXXI, 136 (léto), s. 18–21.
- DJOVČOŠ, M. (2020): A methodology for tracking interpreting students' progress. In: Z. Bohušová – M. Djovčoš – M. Melicherčíková (eds.): *Interpreter Training – Experience, Ideas, Perspectives / Dolmetschtraining – Erfahrungen, Ideen, Perspektiven. Translation Studies and its Contexts / Translationswissenschaft und ihre Zusammenhänge*, 8. Wien: Praesens Verlag, s. 15–27.
- DJOVČOŠ, M. – ŠVEDA, P. (2018): Súčasnosc' a perspektívy výučby tlmočenia na Slovensku. In: M. Djovčoš – P. Šveda et al. (ed.): *Didaktika prekladu a tlmočenia na Slovensku*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 123–153.
- GONZÁLEZ, J. – GANY, F. (2010): VITAL: virtual interpreting training and learning. In: *International Journal of Interpreter Education*, 2, s. 148–157.
- HERBERT, J. (1952): *The Interpreter's Handbook: How to Become a Conference Interpreter*. Geneva.
- KO, L. (2015): Teaching interpreting by distance mode: an empirical study. In: *Meta*, 53/4, s. 814–840.
- KO, L. – CHEN, N.-S. (2011): Online-interpreting in synchronous cyber classrooms. In: *Babel*, 57/2, s. 123–143.
- LAUKOVÁ, J. (2020): Neue methodische Herausforderungen im Dolmetschunterricht (als Fernunterricht) während der Corona-Pandemie (März – Mai 2020). In: Z. Bohušová – M. Djovčoš – M. Melicherčíková (eds.): *Interpreter Training – Experience, Ideas, Perspectives / Dolmetschtraining – Erfahrungen, Ideen, Perspektiven. Translation Studies and its Contexts / Translationswissenschaft und ihre Zusammenhänge*, 8. Wien: Praesens Verlag, s. 91–101.
- MACHOVÁ, L. (2016): *Hodnotiaci formulár ako nástroj tlmočnickej sebareflexie u študentov: Didaktické východiská* [Dizertačná práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- MELICHERČIKOVÁ, M. (2020): Mapping progress in students' consecutive interpreting skills. In: Z. Bohušová – M. Djovčoš – M. Melicherčíková (eds.): *Interpreter Training – Experience, Ideas, Perspectives / Dolmetschtraining – Erfahrungen, Ideen, Perspektiven. Translation Studies and its Contexts / Translationswissenschaft und ihre Zusammenhänge*, 8. Wien: Praesens Verlag, s. 26–48.
- MOSER-MERCER, B. (1996): Quality in interpreting: Some methodological issues. In: *The Interpreters' Newsletter*, 7, s. 43–55.
- MRAČEK, D. – MRAČKOVÁ VAVROUŠOVÁ, P. (2021): Self-Reflection Tools in Interpreter Training: A Case Study Involving Learners' Diaries. In P. Šveda (ed.): *Changing paradigms and Approaches in Interpreter Training. Perspectives from Central Europe*. New York/London: Routledge, s. 229–247.
- MULLENDER, G. (2010): Training conference interpreters in a globalised world. In: M. G. Rose – J. House – S. Shiyab et al. (ed.): *Globalization and aspects of translation*. Newcastle: Cambridge Scholars, s. 36–42.
- PÖCHHACKER, F. (2004): *Introducing Interpreting Studies*. London: Routledge.
- SETTON, R. – DAWRANT, A. (2016): *Conference Interpreting. A Trainer's Guide*. Amsterdam: John Benjamins.
- SKAADEN, H. (2016): Online learning on remote interpreting: a pilot course (HIOA). In: K. Balogh – H. Salaets – D. Van Schoor (eds.): *TraillLD: training in languages of lesser diffusion*. Leuven: LannooCampus Publishers, s. 162–184. [Cit. 2021-09-02.] Dostupné na internete: <<https://www.arts.kuleuven.be/tolkwetenschap/projecten/trailld/training-in-languages-of-lesser-diffusion>>

STAHL, J. (2020): Bewertung studentischer Dolmetschleistungen beim Online-Unterricht im Vergleich zum klassischen E-Learning. In: Z. Bohušová – M. Djovčoš – M. Melicherčíková (eds.): *Interpreter Training – Experience, Ideas, Perspectives / Dolmetschtraining – Erfahrungen, Ideen, Perspektiven. Translation Studies and its Contexts / Translationswissenschaft und ihre Zusammenhänge*, 8. Wien: Praesens Verlag, s. 102–113.

VERTANOVÁ, S. – ŠTUBŇA, P. – ANDOKOVÁ, M. et al. (2020): *Tlmočník ako rečník: učebnica pre študentov tlmočníctva*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

Summary

Comparison of traditional and distance training of consecutive interpreting

The coronavirus (COVID-19) pandemic, which broke out in Slovakia in March 2020, entailed (among other things) a change in the way interpreting was taught, moving training from the on-campus booths to students' homes via internet. In other words, traditional training was replaced by distance training. This study compares selected aspects of consecutive interpreting performances among two groups of students – a control group (N = 9, traditional interpreting training) and an experimental group (N = 8, distance interpreting training). While comparing selected formal deficiencies in consecutive interpreting, some differences were observed between the control and experimental groups. The individual formal deficiencies varied between groups and between rounds of recording; on average, less formal deficiencies in several criteria occurred in the experimental group. In almost all rounds of recording, students of the control group appeared to be more confident in their delivery and more satisfied with their own performance, which may be related to the classroom environment in which the research was conducted. In the last round, however, the students of the experimental group were generally more satisfied, which may indicate the progress made in online training. The research thus confirmed that, when adequately planned and implemented, online interpreting training can produce outputs comparable to traditional training.

Štúdia vznikla v rámci riešenia projektu KEGA 026UMB-4/2019: Exaktná učebnica tlmočenia a projektu VEGA 1/0202/21: Reflexia kognitívnych a osobnostných charakteristík v tlmočníckom výkone študentov PaT a profesionálov v reálnom a virtuálnom prostredí.